U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobce: I. B. P.,** zast. JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem se sídlem Masná 8, Ostrava – Moravská Ostrava, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 10. 2010, č. j. OAM-399/LE-05-P08-2008, ve věci mezinárodní ochrany, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 8. 2011, č. j. 63 Az 11/2010 – 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci stěžovatele JUDr. Radimu Vicherkovi, advokátu se sídlem Masná 8, Ostrava – Moravská Ostrava, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 2 880 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 10. 2010, č. j. OAM-399/LE-05-P08-2008, kterým bylo rozhodnuto, že se stěžovateli neuděluje mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, §14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud nejprve v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz.), v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele". Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*". Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.
2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.
4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:
a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Kasační stížnost není ve smyslu shora uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu přijatelná. V daném případě ani nic nenasvědčuje tomu, že by byl Nejvyšší správní soud povinen zabývat se věcí nad rámec uplatněných kasačních námitek.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že krajský soud při rozhodování pochybil zejména proto, že nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, stejně jako nebyly úplné zjištěné důkazy. Namítá, že nebyla vyžádána aktuální zpráva o dodržování lidských práv v zemi původu, ale byla pouze čtena zpráva z roku 2010. Proto nemohl krajský soud správně usoudit o skutkových a právních otázkách. Rozsudek krajského soudu je proto nesrozumitelný a pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelný.

Žalovanému i krajskému soudu stěžovatel dále vytýká, že nesprávně posoudil právní otázky související s podmínkami pro udělení azylu. Zejména poukazuje na názor uvedený v Příručce postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, v jejích článcích č. 43 a č. 53. Zdůrazňuje, že

podle zprávy MZV USA ze dne 11. 3. 2010 nemůže být Konžská demokratická republika (dále též „Kongo“) považována za bezpečnou zemi původu. Z těchto důvodů stěžovatel namítá nezákonnost rozhodnutí jak žalovaného, tak krajského soudu, neboť došlo k nesprávnému posouzení právní otázky.

Z uvedených důvodů stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu navrhl, aby napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasační stížnosti, neboť dle jeho názoru bylo rozhodnutí krajského soudu, stejně jako správní rozhodnutí, vydáno v souladu s právními předpisy. Žalovaný trvá na tom, že stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost, kterou by bylo možno podřadit pod hrozbu vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a zákona o azylu a rovněž ani nebyla shledána existence žádného z taxativně uvedených důvodů pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nespatřuje ve skutečnostech namítaných stěžovatelem v kasační stížnosti přesah vlastních zájmů stěžovatele, a to v mezích vytýčených výše citovaným usnesením prvního senátu zdejšího soudu.

Dle ustálené judikatury zdejšího soudu je poskytnutí azylu zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Zákon o azylu umožňuje udělení mezinárodní ochrany pouze ve výjimečných případech, kdy je žadatel ve své zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, či má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu možného porušení práv. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 – 72).

Stěžovatel v žádosti u udělení mezinárodní ochrany uvedl, že opustil svoji vlast, protože se bál a protože je v Kongu nebezpečno. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 10. 2. 2008 uvedl, že poté, co jeho matka koncem roku 2007 zemřela, rozhodl se hledat otce, který, dle jeho informací, žije v Londýně. V Kongu nemohl zůstat z důvodu samoty a obavy z ozbrojenců, kteří zabili jeho matku.

Sám se na policii neobrátil. O vyšetření smrti stěžovatelovy matky se pokusili sousedé, kteří se posléze obrátili i na policii, nicméně vyšetřování nebylo úspěšné.

Z hlediska ustanovení § 12 zákona o azylu nemůže být relevantním důvodem skutečnost, že stěžovateli zemřela matka a otec se zdržuje mimo zemi původu, tedy že stěžovatel je fakticky sirotek.

Obava stěžovatele z pronásledování osobami, které údajně zabily jeho matku, rovněž nenaplňuje dle Nejvyššího správního soudu kritéria pro udělení mezinárodní ochrany formou azylu. Tím je totiž pouze pronásledování z důvodu uplatňování politických práv nebo svobod či odůvodněná obava z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, anebo příslušnosti k určité sociální skupině, jak je již ostatně uvedeno výše. Stěžovatel v průběhu řízení nijak nedoložil ani neprokázal, že by jeho obavy z ozbrojenců, kteří měli před více než čtyřmi lety zabít jeho matku, mohly být opodstatněné v tom smyslu, že by spadaly pod jeden z taxativně uvedených důvodů v § 12 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud považuje stejně jako žalovaný za zcela nepravděpodobné, že by stěžovateli mohlo hrozit nebezpečí ze strany této blíže neurčené skupiny osob, navíc v takovém časovém odstupu od uváděné události. Z výpovědi stěžovatele rovněž neplyne, že by proti němu po smrti matky byly vedeny nějaké útoky či byl terčem výhrůžek, pro které by měl nabýt důvodné podezření, že je přímo on v ohrožení ze strany těchto osob.

Stěžovatel rovněž sám uvedl, že vyšetřování vraždy jeho matky probíhalo; nejprve svépomocí jiných osob a posléze i prostřednictvím orgánů policie. V těchto souvislostech lze upozornit na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které by se dala za pronásledování nebo odůvodněný strach z něj považovat jen taková situace, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k systematickému odmítání poskytnutí ochrany jednotlivcům před výhrůžkami či činy soukromých osob (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 – 58, publikovaný pod č. 1347/2007 Sb. NSS). Jednání soukromých osob, které zabily matku stěžovatele, proto není přičitatelné státní moci, navíc ani nebylo prokázáno, že by směřovalo přímo vůči stěžovateli.

Na situaci stěžovatele nelze vztáhnout ani namítané články 43 a 53 Příručky postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků. Dle čl. 43 jsou pro posouzení eventuální obavy z pronásledování relevantní zákony země původu a zejména jejich aplikace. Opodstatněnost obav z pronásledování však musí být posuzována vždy individuálně, přímo ve vztahu k žadateli. To v nyní projednávané věci provedeno bylo a stěžovateli bylo zcela jasně a srozumitelně objasněno, z jakých důvodů u něj nebyly shledány podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Ze stěžovatelových vyjádření neplyne, že by s jeho přáteli nebo příbuznými bylo v minulosti ze strany státních orgánů nakládáno v rozporu se zákony či tak, aby měl stěžovatel důvodné obavy, že se sám dříve nebo později stane obětí. Rovněž ze žádných tvrzení ani dokumentů dostupných kasačnímu soudu neplyne, že byl podroben opatřením spojeným s dalšími zápornými faktory ze strany státních orgánů, které by zapříčiňovaly opodstatněné obavy z pronásledování na tzv. kumulativním základě.

K uváděným článkům citované příručky je nutno rovněž podotknout, že jsou v kasační stížnosti uvedeny neúplně a jsou vytržené z kontextu. Oba citované články přitom v úplném znění zdůrazňují, že vždy je třeba hodnotit situaci přímo ve vztahu k žadateli, na základě konkrétních skutkových okolností a uplatněných tvrzení, které žadatel správnímu orgánu předestře, případně které důkazy podpoří.

Podle ustanovení § 14a zákona o azylu se žadateli, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, udělí doplňková ochrana, existují-li v jeho případě důvodné obavy, že by mu po návratu do státu, jehož je občanem, hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem. Jaké situace jsou podle zákona považovány za vážnou újmu, stanoví taxativní výčet v § 14a odst. 2 zákona o azylu. Ve vztahu k námitce, že Kongo nemůže být považováno za bezpečnou zemi původu, Nejvyšší správní soud ze zpráv o zemi původu založených ve správním spise ověřil, že ačkoliv není bezpečnostní situace v Kongu zcela ideální, odehrávají se nejzávažněji nepokoje ve východní části země, tedy vzhledem k rozlehlosti Konga zcela jinde, než stěžovatel žil (Kinshasa v západní části Konga). Stěžovatel navíc tuto námitku vznesl zcela obecně, bez toho, aby uvedl, jaký konkrétní vliv bude mít nepříznivá bezpečnostní situace přímo na něj a od toho i odvodil relevanci svých tvrzení z hlediska splnění podmínek pro udělení jedné z forem mezinárodní ochrany. Udělení mezinárodní ochrany je totiž vyhrazeno zcela výjimečným případům a nelze ji pojímat jako ochranu před jakýmkoliv negativním jevem, jenž se ve vztahu ke stěžovateli v zemi jeho původu odehrává nebo odehrávat může (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 – 46).

Zdejší soud současně ověřil, že se žalovaný otázkou udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a zákona o azylu dostatečně zabýval, v dostatečném rozsahu zjistil skutkový stav věci a opatřil si důkazy. K tomu Nejvyšší správní soud dodává, že dle konstantní judikatury zjišťuje správní orgán skutečný stav věci pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu řízení o mezinárodní ochraně uvedl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 – 41). Se stěžovatelem byl pohovor veden za účasti tlumočníka z francouzského jazyka, k protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany neměl žádné připomínky ani nežádal jeho doplnění. Rozhodnutí správního orgánu je velmi podrobně odůvodněno a zabývá se všemi stěžovatelem tvrzenými skutečnostmi i ve vztahu k otázce udělení doplňkové ochrany.

U stěžovatele rovněž nebyly shledány důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 13, § 14 nebo § 14b zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud současně vyhodnotil, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který se svým postupem neodchyluje od výše uvedené konstantní judikatury. K námitce stěžovatele, že nebyly opatřeny úplné důkazy a krajský soud nezjistil přesně skutkový stav, neboť nebyla vyžádána aktuální zpráva o dodržování lidských práv, odkazuje kasační soud na shora uvedenou judikaturu a připomíná, že dle ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází při přezkoumání rozhodnutí soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v roce 2010, proto byla-li v průběhu ústního jednání u krajského soudu čtena zpráva z roku 2010,

nelze tvrdit, že zprávu nelze považovat za aktuální. Napadený rozsudek krajského soudu byl vydán v srpnu 2011, tzn. zpráva za rok 2010 je pro posouzení věci relevantní. Stěžovateli navíc nic nebránilo, aby krajskému soudu navrhl případně další důkazy, což však neučinil.

K obecně vznesené námitce nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud pro úplnost podotýká, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí je vadou tak závažnou, že se jí Nejvyšší správní soud musí zabývat i tehdy, pokud by to stěžovatel nenamítal, tedy z úřední povinnosti (ex officio). Je-li rozhodnutí nepřezkoumatelné, lze jen stěží uvažovat o jeho přezkumu kasačním soudem, což ostatně vyplývá již z lingvistické stránky věci, kdy nepřezkoumatelné rozhodnutí prostě nelze věcně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí může nastat z důvodu jeho nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí. To prakticky znamená např. situaci, kdy by se krajský soud nevypořádal vůbec či alespoň dostatečně s uplatněnými žalobními body, neprovedl by navržené důkazy a ani by řádně nevyložil, proč tak neučinil (tzv. opomenutý důkaz), z rozhodnutí by nebyly seznatelné jeho nosné důvody (ratio decidendi) anebo by tyto důvody neměly oporu ve výsledcích provedeného řízení. Nic takového však Nejvyšší správní soud v projednávané věci nezjistil. Naopak z odůvodnění napadeného rozsudku je jednoznačně seznatelná vzájemná souvislost jednotlivých úvah, na základě kterých dospěl krajský soud k závěru o nutnosti zamítnutí žaloby.

Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že ustanovený zástupce stěžovatele, JUDr. Radim Vicherek, advokát se sídlem Masná 8, Ostrava, provedl 1 úkon právní služby v hodnotě 2100 Kč, spočívajících v sepisu kasační stížnosti, tedy podání ve věci samé dle ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží i náhrada hotových výdajů dle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby. JUDr. Radim Vicherek soudu doložil osvědčení plátce daně z přidané hodnoty (č. l. 43), celková výše odměny tedy činí 2 880 Kč, a to včetně 20 % daně z přidané hodnoty. Tato částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. února 2012

JUDr. Radan Malík
předseda senátu